

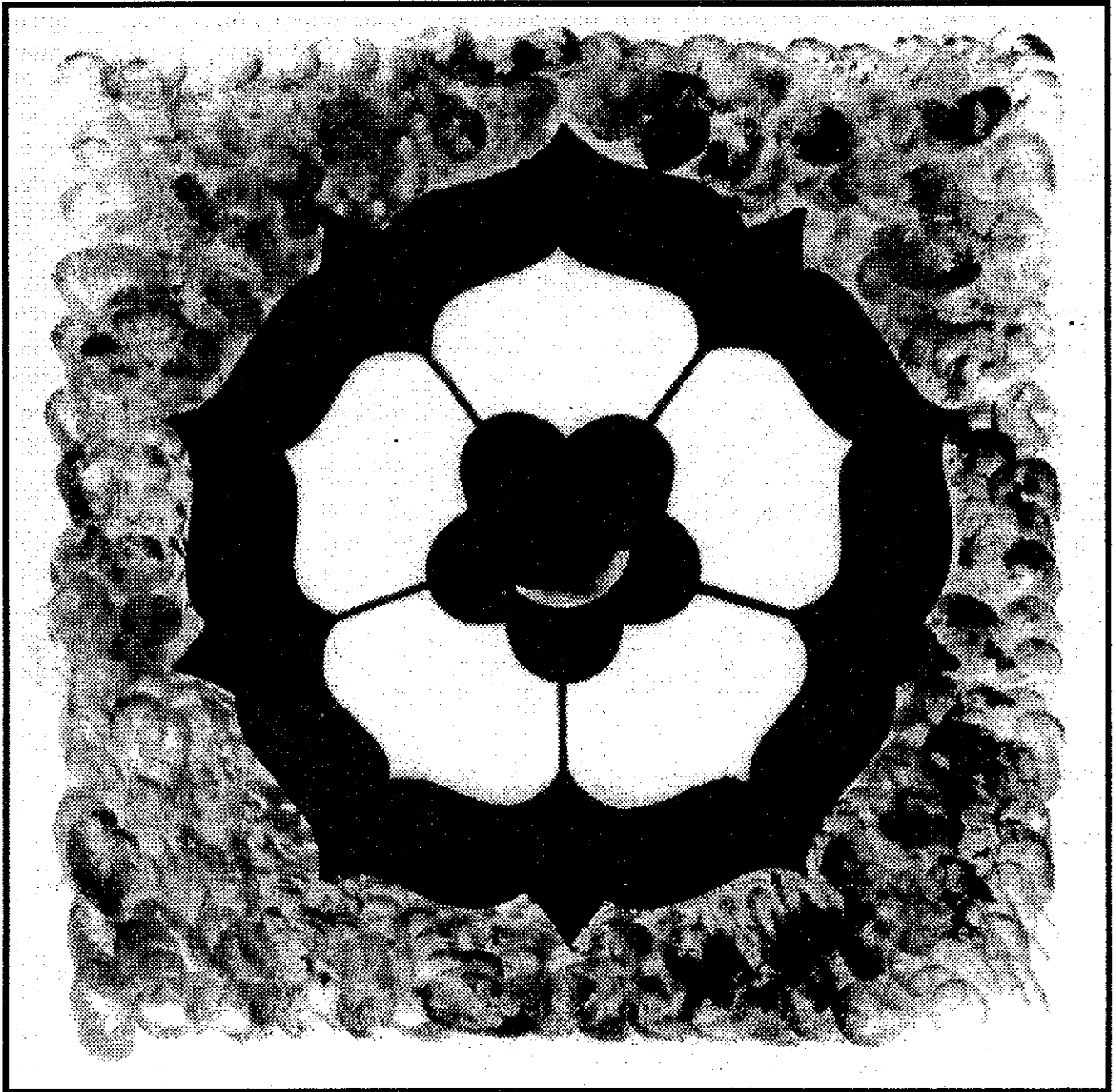
# Proglas

Ročník: V.

január 1994

číslo: 1

cena: 7 Sk



Alebo nozdry, ak necitla vôňu kvetín, akože pochopila zázrak boží? (z Konštantinovho Proglasu)

**Obsah:** Martin Homza: ÚVOD DO SLOVENSKEJ MYTOLÓGIE... 2, Peter Matovčík: PRÍŤAŽLIVOSŤ... 5, DÉJĀ VU - A. SLÁDKOVIČ: MARÍNA... 5, Milan Novotný: ZA BISKUPOM ANDREJOM GRUTKOM... 5, HOST PROGLASU - JĀN LETZ... 6, Ilda Drugová: BĀSNE... 7, Martin Hurbanič: TEMPLĀRSTVO - PRÍČINY VZOSTUPU A PĀDU... 8, Roman Michelko: HNUS AKO ŽIVOTNÝ POCIT... 10, Erik Markovič: BĀSNENIE... 11, Miloš L. Ferko: NOČNÝM VLAKOM... 12, Peter Spišiak: ONESKORENĚ ZAMYSLENIE... 13, R. Michelko: E. FROMM: BUDETE JAKO BOHOVĚ... 13, Miloš L. Ferko: SEN ČI SKUTOČNOSŤ... 15, Marián Gazdik: KORUMPUJÚCA SILA MOCI... 17, Peter Matovčík: NĀD CIRKEVNÝMI KONFERENCIAMI '93... 18, OZNAMY... 19

## Erik Markovič

### Bas - nie na pre dnes, predspev.

#### Všetko je úl.

Včela tancujúca  
znak nekonečna.  
Tam je dobrý peň!  
Matka, kráľovná letiaca  
kolmo hore len jeden  
k nej doletel . . .

( . . . plávajúce telá ostatných, o ktorých nevieme či  
žijú príťahujeme kosami. Stále sa ktosi v dave nájde  
a spýta: "Kde je lekár!". Všetkým sa lesknú  
odznaky záchranej služby a každý chce  
byť lekár, tak kde je vrah? . . . )

Je koniec  
20. storočia a na pohreby  
sa chodí v autobusoch,  
ktorým Trúdy  
vletujú do výfukov,  
ktorých Prúdy  
áut sa valla po dušiach doďaleka . . . .

#### Výškrab na zlaté teľa.

( slávou obratí dodýchčali  
v predklone proti prikázaniu doby  
zveľaďovať dobytok kopytom )

Škrám O - sud zápalkami  
Ženstvo! výškrab takým  
oči zapálla  
oheň utečú  
roztápajúci  
zverstvo.

#### Dva. ja,

je deň  
zvody más  
do kopy  
vody nás  
bralo  
sa mi  
rehotalo  
cencúfami  
mojej tvrdosti  
do nej tvrd dost  
som počítal sme  
sami  
dokopy  
jeden  
Ja sa  
rehocem.

#### Odíd

smrť Je cukor -  
na tá slaná láska  
ma Život miesdklo chuti  
kriestanstvo nechutenstvo  
a v tom páv stále a zas fúbených svätcov,  
ktorí sa tak ani nevolali  
nad seba vellčenstvo,

#### Príd!

#### Veď ... kríže sú len preložením.

#### Oslava.

Smútky sú tuše -  
nie! . . . smrti.  
Radosť . . . plodgenla.  
a hlavné je bránica pred  
prerývaným dychom nepriateľa.  
Ha! sejeme sa z toho, zlato  
slničnicami.

Veď možno sa mu  
oko zatmlewa  
Veď možno vlnutle v póroch betónu  
nás ešte pohnije.  
Asi sa už zo stožiarov  
nesplewa  
po požiaroch  
popov.

#### Kolovrat

. . . bohanblevlatankynožiarúhajúcicichlapovalilávahajúcicherubínovládolebohanble . . .

Kam pôjdeme?  
Tam, kde sme najhorúcejší!

(Trom tmavovláskam)

Smutná, keď  
z teba odchádzam.  
Ja vtedy, keď  
klesám bez teba. Bez seba  
speveľrýb až tak som  
do teba sa chcem do -  
stávať ešte aj uchom.  
aj meno som si zabudol.

Tak poč. zložím Ti pieseň.  
do lona a do  
dňa sudov  
z posledných Ťa prosíme  
zasmilovanie           Božle,  
Božehnaj nás, nemanželov. Povznes Bo -  
lesť mužov nesú -  
dí vy!           mreny.  
Už ich niet?  
Hurá Pohania!  
Ich po -  
vetrím prahnúc -  
ej ženy!

Tak poč pot vodopád. kde keď sa  
zrazíme krv plesá čerá.  
váfame sa v sebe.

Tak mlá, psov  
na noc odvlaž nám uzdy a zabudni  
dná dni, zabudni na pútec  
do vlasov sa preteč, do  
vône prezlečená. Zvlčená  
do naha vrčí Kľučij! V príboji  
Bokov radostou dlví -  
me sa  
za seba:  
Ty kobyľa spanilá,  
kvietok v rodlídlach.

No tak, zver, sa mi: . . . .

## NOČNÝM VLAKOM

od Miloša L. Ferku

Zotmelo sa. Vzduch akoby zhustol, oľazel, obloha sa zafarbila tajomným závojom noci. Zvuky sa prítlmili, stíchli. Náhlente, sneh, zhon, zínatok - všetko je preč, všetko vyzerá úplne inak. Vietor nezbedne chladí, preniká aj cez tie najnepatrnejšie štrbinky, trhá sny, udržiujúc ľudí v reále... Desiatky potláčaných zívani, natrasanie batohov, bledé ľudské tváre svetla v noci sta lampy... Hundranie, protesty - zasa jeden rozospatec bez lístka vyvedený z čakárne! Mízne pohltentý tmou a neosobným chladom čiernej vládkyne, čarodajnice. Hvlzd a huk sa odrazu rozfahnú perónom - akoby švlhom prútlka sa bledé neónové figuríny začnú hýbať, preskupovať, zoskupovať a do vlaku nastupovať. Nenásytý dlhý had pohltí všetko a opäť sa rozbehne, občerstvený a posilnený, sálajúc teplo a raziac si cestu nocou... Osamelý a sebestačný, osobitý a originálny, svet sám pre seba. Svet plný sediacich postáv v polospánku, na hranici sna a reality, v iluzivnom trefom medzpriestore, svet rojkov a fantastov, vyšinutých a nespavcov, romantikov a básnikov, svet idúcich proti normálnej spiacjej väčšine. Všetko je nezvyčajné, snivé, ľahké, možné, bláznivé. Chemický inžinier sa zahľadí na mladíka čítajúceho Historickú revue a spomenie si na lásku svojej mladosti - a už sa po kupé preháňajú Henrich IV. a Filip Pekný, pustoší tu Valdštejn - a tu sa kotúfa, tahajúc za sebou krvavú stopu, Stuartovej hlava... Ďalší sused - nervózny fajčiar, podchvíľou preto vybehujúci na chodbu, sa oduševní tiež - a rozhodne sa do svojho ekonomického časopisu zapasovať historickú rubriku... V susednom kupé mliešajú sa pachy metánu, etánu, chlóru, ketónov a fenyllov - no hotová chemická továreň! Okrem katastrofy ekologickej tu však hrozí aj tektonická - a organická chémia sa súbežne so študentovou hlavou naozaj nebezpečne nakláňa, už-už spadne... 'a za komunistov to bolo lepšie! Nie, nie! Tiso - to bol zato šíkovný fíškus! Rozveddem vám teóriu o jeho zámeroch.' Teórie, plány, vzdušné zámky, sny, sny, sny! A v kúte ktosi o pol druhej žuje poldruha kila slaniny... Buch, buch - pravidelný hrkot kolies posúva nás ďalej a ďalej - cez tmavé podunajské roviny voňajúce vínom a hrlešnými, furtáckymi myšlienkami, k cnostnej a strohej Trnave, aj vo sne túžiacej opäť sa stať slovenským Rímom. A v kupé proti Rímu búrl písklavý hlas oduševneného jehoživstu, chrllaceho hbu oduševnených myšlienok. No väčší záujem než táto duševná potrava vyvolávajú u cynických matfyzákov jeho koláče... Vonku zas závan čohosi strašného - prizemný, prlmítivny puch, zmiešaný so zlobou a sklamanými vášňami, potlačenými túžbami. Leopoldovský šok vyllečia až láskavé, opojne teplé, vodné pleštanské vby, ktoré si s vodným mužom práve utahujú z lámača bariel, prehlušujú tak smutné myšlienky chorých. - Teraz rýchlo kopanice - tvrdých, nesnívých hláv je to kraj! Po ňom starobylosť premiešaná s krutosťou - Matúš z Člaky je dnes nahnevany - prekliatí duchovia sa ustavične hrajú s jeho erbom. Zahrávajú sa! Dvihajú sa prvé vrchy, mohutnejú, viak stlesňujú, šumia, hučia, splevajú si spolu s Váhom-šarvancom. Tu vyr okom blyskne, tu vlk zavýje, tam zas vrba venček vlje, no, život priam víri. Plochy prílehrad sa striebrom lesknú - a zrazu vpravo polobrat. Pod Strečnom lesný muž si hýri, chce s Jánošíkom zmerať sily, zbojník cíti v chrbte celulózky smrad - a preto šliape k Strečnu celkom rád. Už sú tu stmé štity Tatler a kryjú prvé svtanie. Vlak sa začína meniť... Ružomberok? Nie, už Mikuláš. Dočerta, zreve nazlostene hlas. Ruch a aktivita nebývalo vzrastá. 'Ako sa len dostanem domov... ešte zo trl prestupy'. Chlad aj traf vrcholía. Štrba, a odtiaľ viak už len zostúpi. Vzdiali sa od tatranských ples, od babylonu cudzích preludov a snov a priblížil sa k Popradu, aby sa zvitál so Spišskou. Stredovek tu povleľa, štíhla gotika priam očl vypíchá a stále vlač sa rozvidnieva - 'kávu, kávičku prosím!' - a Maigecany, Kysak a koniec tu je. Vlak, slnkom nahle oziarený, vypúšťa zvyšky ľudí omámených. To bola noc - ktovle, čo som povravel. Nateraz koniec - vpred - v realite dňa je mój cieľ!

# PROGLAS



MARTIN JANOŠKO: RASKOLNIKOV

**PROGLAS. Almanach akademickej mládeže myslený ako sebareflexia Slovenska.**

Vychádza štyrikrát ročne.

**Redakcia:** Róbert Ambroš, Miloš L. - Ferko, Marján Gazdík, Martin Homza, Róbert Letz, Erik Markovič, Roman Michelko, Peter Maťovčík, Milan Novotný, Branislav Resutík, Peter Spíšlak.

Výtvarná spolupráca: Martin Janoško

Jazyk, korektúra: Eva Villiková.

Technická spolupráca: **fa DECORR**

**Adresa: Róbert Letz, PROGLAS, Exnárová 19, 821 03 Bratislava, Slovensko.**

Vydavateľ: NADÁCIA PROGLAS

Uzávierka čísla: 15. 12. 1993. Nevyžladané rukopisy nevracame. Uverejnené príspevky pre nedostatok finančných prostriedkov neocenujeme honorárom.

Číslo účtu: korunový: 1339849 - 112/0200 VÚB, devízový: 34817 - 470952022 VÚB.

Zaregistrované Ministerstvom kultúry SR č.592/92.

**Tlač: KATEDRA POLYGRAFIE A APLIKOVANEJ FOTOCHÉMIE CHTF STU BRATISLAVA.**